

2004: Genova Európa kulturális fővárosa

Genova
Capitale Europea
della Cultura

Két olasz vendége volt május közepén a fővárosi önkormányzatnak: Anna Castellano és Enrico Da Molo, Genova városának magas rangú tisztviselői, akik Schiffer János főpolgármester-helyettessel közös sajtótájékoztatójukon arról számoltak be, hogy a következő évben, 2004-ben Lille mellett Genova lesz Európa kulturális fővárosa. (Az Európa kulturális városa programot, amely 1991-től az Európa kulturális fővárosa nevet viseli, 1985-ben indította el az Európa Tanács, 2004-ig kormányközi alapon működik, 2005-től pedig uniós intézmények is részt vesznek a döntésben.)

Jövőre tehát Genovát ismerhetjük meg alaposabban, az olasz Riviera két szakaszának találkozásánál, a Ligur ten-
via Garibaldi

ger partján fekvő tartományi fővárost, érseki és egyetemi székhelyet, ahol Olaszország legforgalmasabb kikötője is található. Ősrégi hely, már az időszámítás előtti ötödik században létezett itt egy ligur település, amelyet aztán a rómaiak, szokásukhoz híven, meghódítottak. A hosszú évszázadok alatt Genova volt Pisa, sőt Velence riválisa, a Napóleon alapította Ligúriai Köztársaság, majd a szárd királyság része, 1860 óta pedig az egységes Olaszországhoz tartozik. Gyönyörű templomok és paloták idézik a múltat, például a középkori eredetű Angyali üdvözlés-templom, a barokk San Carlo-templom vagy a Szent Lőrinc-székesegyház, amelynek kincstárában Keresztelő Szent János csontjait őrzik, azét a szentét, akit Heródes Salomé kérésére lefejeztetett. A paloták közül sok a két pompás főútvonalon, a via Balbin és a via Garibaldin sorakozik – Girolamo Balbi neve nekünk, magyaroknak kü-

lön érdemes a figyelmünkre, mert a velencei humanista húsz évig Magyarországon élt, volt váci és pozsonyi prépost, egri örkanonok, ő nevelte II. Ulászló két gyermekét, és segített Werbőczy Istvánnak a híres-hírhedt Tripartitum írásában. Ha nincs a török veszély, talán végleg itt marad. A Palazzo Reale, a királyi palota is a via Balbin található, a Garibaldin pedig olyan érdekes nevű épületek állnak, mint a Palazzo Bianco és a Palazzo Rosso, a fehér és vörös palota, amelyek természetesen nem csupán a borkedvelők érdeklődésére méltók. A barokk Palazzo Municipale, a Városháza is a via Garibaldin van, az árkádós udvarú Palazzo Duca, a Dózse-palota viszont kissé távolabb, két tér találkozásánál.

A Palazzo Municipale Genova két híres szülöttének emlékét is őrzi: itt látható Kolumbusz Kristóf három levele és Niccolò Paganini néhány hegedűje. A genovai–magyar kapcsolatokra utalva mindenképp megemlítendő, hogy a Portugáliában, majd Spanyolországban letelepedett, Ferdinánd király és felesége, Izabella által admirálissá kinevezett Kolumbusz útinaplóját Szerb Antal fordította nyelvünkre (utoljára 1991-ben jelent meg), sőt született nálunk egy Kolumbuszról szóló musical is, a Gallai Péter–Fábrí Péter szerzőpáros tollából, az Operettszínház játszotta is. Azt talán nem is kell említeni, hisz közzismert, hogy Paganininek, a zeneszerzőnek és elsősorban varázslatos hegedűsnek (egyetlen húrra komponált bravúrdarabjai is akadnak!) több művét, így La Campanelláját Liszt Ferenc feldolgozta – a La Campanella eredetileg a h-moll hegedűverseny harmadik tétele, rondója, hallgatása közben akár a Szent Lőrinc-katedrális harangtornyára is gondolhatunk.

Giuseppe Mazzini szülőházában a Függetlenség Emlékmúzeuma is helyet kapott: a XIX. század szülötte, az idealista, romantikus forradalmár, ha úgy tetszik, az Európai Unió gondolatának egyik előfutára: úgy vélte, hogy a megteremtendő nemzetállam csak első lépés az egységes Európa felé – és még az sem a cél elérése, a cél az emberiség egységesítése.

Palazzo Reale

Boccadasse

Genovában, ahol amúgy is élénk a kulturális élet (filmfesztivál, dzsesszfesztivál, Paganiniana stb.), jövőre száznál több program várja az érdeklődőket. E programok három fő téma, három időszak köré csoportosulnak. Az első a reneszánsz és a barokk ideje – Rubens, a nagy flamand festő Róma és Velence mellett Genovában is megfordult, hogy tanulmányozza elődjei, köztük Tiziano alkotásait, több képe is látható a városban, a Szent Ambrus és Szent András nevét viselő templomban például a Krisztus körülmetélése és a Szent Ignác című. A Rubens-kortárs és -tanítvány Anthonis Van Dycknak – aki szintén megjárta Genovát – szintén sok festményét őrzik. A látogatóknak bemutatják majd a gazdag és restaurált építészeti örökséget is. A másik megidézendő periódus a XIX. és a XX. század fordulója, amikor a város fontos kikötővé és ipari központtá fejlődött, a tengerentúlra is indultak innen hajók. A régi kikötő még a XIII. század közepén épült. Milánó és Torino mellett Genova ma is az olasz ipari háromszög déli tagja. És harmadikként a város jelene, kortárs művészete kap hangsúlyt, hisz Genova mára fontos művészeti és turisztikai célpont lett. Közel száz konferenciát is rendeznek majd, számos tudós és kutató részvételével.

A project költségvetése körülbelül harminc–harminchárom millió euró, amiből tizenkettőt az állam fedez, további segítséget nyújtanak különböző banki alapítványok és szponzorok.

Schiffer János főpolgármester-helyettes felajánlotta, hogy Budapest kulturális műsorokkal is szívesen részt vesz a nagyszabású programban, nemkülönben megosztja a régi épületek felújításával kapcsolatos tapasztalatait. Jövőre egyébként Budapest is szeretne pályázni az Európa kulturális fővárosa címre.

D.M.I.

Musei del mare

